

Aanpak klasse 3 glastomaten en -paprika

Eindrapportage onderdeel synthese en budgettaire uitwerking

Ir. Paulus Kusters
ing. Piet Nell

September 2009

De uitvoering is mede tot stand gekomen met financiële steun van het Productschap
Tuinbouw. PT-projectnr.: 13475

Productschap Tuinbouw

INHOUDSOPGAVE

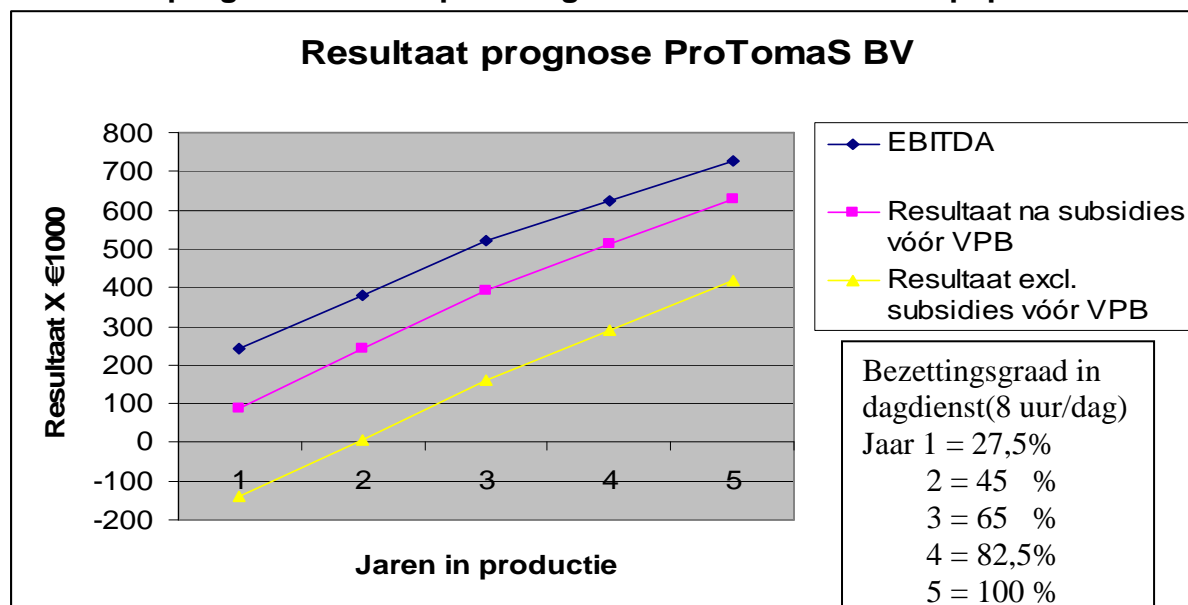
INHOUDSOPGAVE.....	2
Management samenvatting.....	3
Algemeen	4
Marktrespons	5
Omvang Nederlandse markt klasse 3 tomaten en idem paprika	6
Belang voor de primaire sector	6
Samenwerking.....	7
Financiën	7
Investeringsraming	7
Financiering investering	8
Aandeelhouders	8
GMO effecten voor aandeelhouders.....	9
Mogelijke externe financiers TTSI-installatie.....	10

Management samenvatting

In de Nederlandse glastuinbouw worden klasse 3 tomaten en paprika's niet gebruikt en worden gecomposteerd. Uit, mede door het Productschap Tuinbouw gefinancierd, onderzoek blijken deze klasse 3 producten:

- een hoeveelheid van 15.000 à 25.000 ton per jaar te omvatten
- uiterst profitabel voor sapproductie zijn aan te wenden
- bijzonder smakelijk sap te geven
- voor een nieuw afzetkanaal voor de glastuinbouw te kunnen zorgen
- bij te kunnen dragen aan de rentabiliteit van de glastuinbouw
- bij gebruik voor sap bij te dragen aan milieu vriendelijkheid in de keten

Financiële prognoses van sapwinning uit klasse 3 tomaten en paprika's

Financiering

Sapproductie is nieuw en leent zich uitstekend voor subsidies. Bij optimale inzet van beschikbare GMO-regeling en regeling demo-projecten kan 60% van investering uit subsidies gedekt worden. De resterende 40% kan vrijwel zeker eenvoudig geleend worden bij bijv:

- Lease Maatschappijen (De Lage Landen, Amstel Lease)
- Groen financiers (Triodos, ASN, Rabo Groenfonds)

Invloed op balansen aandeelhouders

Deze nieuwe activiteit leent zich prima om in een stand-alone BV onder te brengen. Het zou logisch zijn indien meerdere telersgroeperingen en Provalor als aandeelhouder in de BV optreden. Bij minimaal 3 aandeelhouders die elk <50% van de aandelen bezitten, treden de volgende gunstige effecten op:

Aandeelhouders behoeven, naar verwachting, dan:

- Slechts €6.000 à €40.000 per aandeelhouder te stoten
- Geen leningen te verstrekken
- Niet op eigen balans mee te consolideren waardoor deze niet verzwaard wordt
- Verkrijgen een deelneming die flink cash genereert (cash-cow)

Algemeen

In het rapport “*Verhoging toegevoegde waarde voor de groenteteelt in Noord-Holland - Haalbaarheidsstudie naar duurzaamheidseffecten en financiële prognose voor verwaarding van paprika en tomatenresten door middel van winning van sap en/of natuurlijke kleurstoffen. Studie voor de glasdriehoek AgriportA7, Het Grootslag en het Alton gebied*” van april/augustus 2008 zijn vooral de volgende deelterreinen onderzocht m.b.t. verwaarding van Nederlandse klasse 3 kastomaten en –paprika’s d.m.v. sapproductie:

- Inventarisatie volume in Nederland
- Duurzaamheidseffecten van verwaarding
- Interesse vanuit sector
- Globale financiële haalbaarheid van verwaarding
- Inventarisatie van op te lossen knelpunten en vraagstukken

Het onderzoek gaf op vrijwel alle deelterreinen (zeer) positieve uitkomsten en nog belangrijker, het ondervond veel interesse en positieve respons in de sector. Daarop is besloten om de onderkende knelpunten en vraagstukken nader te gaan uitdiepen. De belangrijkste elementen hierin waren:

- Marktrespons op organoleptische eigenschappen van sap geproduceerd uit Nederlandse klasse 3 kastomaten en –paprika’s
- Ontwikkeling van technologie voor machinale verwijdering van aanhangend groen (takken, stelen etc.)

Vanwege de noviteit en de grote interesse vanuit de sector voor verwaarding van Nederlandse klasse 3 kastomaten en –paprika’s en de positieve duurzaamheidseffecten daarvan op de bestaande productietechnieken alsmede de maatschappelijke relevantie van deze ontwikkeling hebben Syntens, Productschap Tuinbouw en Technologiefonds voor de Tuinbouw middelen ter beschikking gesteld ter co-financiering van verder onderzoek naar oplossingen van de betreffende knelpunten.

Voor een goede begeleiding van het project is, op verzoek van het Productschap Tuinbouw, een brede en deskundige begeleidingscommissie voor bovengenoemde projecten ingesteld. Hierin hebben zitting:

- Nicolette Quadvlieg, Productschap tuinbouw
- Frank van Kleef, Greenpack en Royal Pride Holland
- Pieter van Dongen, Greenery op verzoek van DPA
- Rob van Mechelen, Syntens
- Mart Lenssen, Lenssen Vul- en Sluittechniek BV
- Paulus Kusters, Provalor
- Piet Nell, Provalor

Marktrespons

Met ondersteuning van de subsidies zijn een aantal mogelijke procesvariabelen voor productie van tomatensap uit klasse 3 tomaten uitgetest en heeft een voorlopige selectie plaatsgevonden (NB dit staat los van het onderzoek naar het machinaal verwijderen van het groen). Op basis van de voorlopige selectie zijn forse series monsters gemaakt en uitgezet in de markt bij bestaande klanten van Provalor t.b.v. respons en om uitgebreid te laten analyseren.

De reacties uit de markt zijn grosso modo uiterst positief. Onderstaand geven wij u de reacties:

- Unisource (France): "Très bon produit et très original"
- DAFSA (Spain): "Lack of Aroma and texture, not what they are looking for"
- Natudis (Holland): "Heel fris en fijne smaak"
- JFA (France): "Bon produit, très veloutée, douce"
- ALBI (Germany): "Sehr gut. Richtig frisch. Möchten wir an Lufthansa vorstellen"
- Bureau Couécou: "Bon produit, plus saliné"
- Granini: "Echte Tomatensaft. Sehr gut"
- Valensina/Sportfit: "Super. 7000 Ton ist viel zu wenig"
- LSDH: Excellent. Our Gaspacho problem is solved"

Paprikasap uit klasse 3 paprika (rood, geel en oranje) is al eerder door Provalor getest en is een prima product, mits de groene stelen verwijderd zijn.

De prima marktrespons is aanleiding om het onderzoek vol gas te continueren. Dit loopt momenteel

Omvang Nederlandse markt klasse 3 tomaten en idem paprika

In voornoemde haalbaarheidstudie is voor beide gewassen uitgegaan van 1% klasse 3. Voortschrijdend inzicht wijst uit dat deze cijfers voor Paprika kloppen, echter voor tomaat ligt de hoeveelheid tussen 2 en 3%.

Dit betekent dat er ca 15.000 à 20.000 ton klasse 3 tomaten beschikbaar is i.p.v. de eerder genoemde 7.000 ton.

Overigens vormt de dubbele hoeveelheid tomatensap geen enkel probleem om af te zetten in de markt tegen goede marktconforme prijzen.

Genoemde hoeveelheid van 15.000 à 20.000 ton klasse 3 tomaten + ca 1.500 ton paprika's betekent, uitgaande van een verwerkingscapaciteit van 5 ton/uur, dat er 3500 productie-uren beschikbaar moeten zijn. Rekening houdend met leegloop verlies betekent het ongeveer 100 productieweken/jaar van 40 uur voor klasse 3 product..

In de bovengenoemde begeleidingscommissie is op basis hiervan geopperd om op termijn 2 sapinstallaties te bouwen. Op deze wijze blijft voldoende ruimte beschikbaar om piekproducties i.v.m. tijdelijke overschotten goed te kunnen opvangen. Eén TTSl in regio Westland en de ander in een 2e belangrijk tomaten/paprikagebied, bijv. Agriport A7. Op deze wijze wordt transport van klasse 3 product geminimaliseerd en kunnen de klasse 3 stromen zo vers mogelijk verwerkt worden. Dit past prima in de gedachten van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Belang voor de primaire sector

In het belang van de primaire telers is dat:

1. Een reststroom met een negatieve opbrengst omgeturnd wordt naar een positieve opbrengst
2. De reststroom adequate verwerkt wordt zodat geen vervelende infecties en insecten (bijv. fruitvliegjes) erop kunnen gedijen
3. Verder invulling gegeven wordt aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)
4. De energie-efficiency van de gehele operatie gunstig beïnvloed wordt
5. Samenwerking tussen de diverse telersgroeperingen ontstaat.
6. Last but not least:: een beter rendement van de bestaande teelt

Samenwerking

Om 2 installaties efficiënt te laten opereren is het gewenst en wellicht noodzaak dat de diverse verpakkingsstations, waar de reststromen in hoofdzaak vrijkomen, en de diverse telersgroeperingen op het gebied van verwaarding reststromen gaan samenwerken. De uit de reststroom te produceren tomatensap is een nieuwe product voor de Nederlandse tomatensector en zeker de daarmee samenhangende producten als Gaspacho's, Mixed vegetable juice etc.

Uit diverse gesprekken is gebleken dat er (voorzichtige) geluiden zijn dat de telers positief staan om op dit gebied samen te werken. Samenwerking op dit gebied is mede van belang om het geheel tot een succes te maken en zal door de Nederlandse overheid toegejuicht worden, zo is gebleken uit gesprekken met het ministerie van LNV.

Financiën

Investeringsraming

In de haalbaarheidstudie van april/augustus 2008 is geraamd dat de investering in een containerized (transportabele) sapinstallatie ca €1 miljoen zal bedragen. Verder onderzoek en uitwerking heeft de bedragen verdiept. Bovendien zal, uitsluitend voor de 1e installatie rekening gehouden moeten worden met nieuwheidseffecten en de 1^e sapinstallatie, uniek in zijn soort voor kastomaten en – paprika's, zal tevens een sterk demonstratief karakter moeten hebben.

Op basis van bovenstaande aspecten, worden de kosten nu maximaal geraamd op:

• Containerized installatie, incl. ontgroenen	1.250.000*
• Appendages, logistiek aanpassingen etc.	100.000**
• Aanpassingen gebouw	100.000***
• Voorbereiding en onvoorzien 10%	150.000
• Nieuwheidseffecten en demonstratiekosten	<u>350.000</u>
• Totaal	1.950.000

*) afhankelijk van uiteindelijke technische specificaties

***) afhankelijk keuze locatie

****) afhankelijk voorhanden zijnde gebouw

Financiering investering

Deze nieuwe ontwikkeling kent in den beginne een aantal boven bedrijfsmatige risico's. Daarom heeft een dergelijke nieuwe ontwikkeling bijzondere financiële ondersteuning. Gelukkig leent het project zich hier uitstekend voor. De volgende ondersteunende maatregelen komen in aanmerking:

- *GMO*

Uit gesprekken met vertegenwoordigers van GMO (Gemeenschappelijke MarktOrdering), zetelend bij het Productschap Tuinbouw, is gebleken dat investeringen t.b.v. verwaarding reststromen prima passen binnen de zgn. GMO-subsidie-regeling van de EU. GMO verstrekt 50% subsidie voor de in aanmerking komende kosten

- *Regeling Demonstratieprojecten LNV*

De nieuwe ontwikkeling en geïntegreerde samenwerking tussen de diverse telersgroeperingen worden door LNV toegejuicht. Daar het project een demonstratiekarakter heeft, komen de extra kosten in aanmerking voor de 50% ondersteuning uit deze regeling.

Concept opstelling financiering van de Transportabele TomatenSap Installatie(TTSI):

• GMO 50% van €1.550.000	€ 775.000
• Regeling demonstratieprojecten*)	400.000
• Financiering (Lease of lening)	<u>775.000 (=40%)</u>
Totaal	€1.950.000

*)deel van andere kosten kunnen als demonstratiekosten aangemerkt worden.

Aandeelhouders

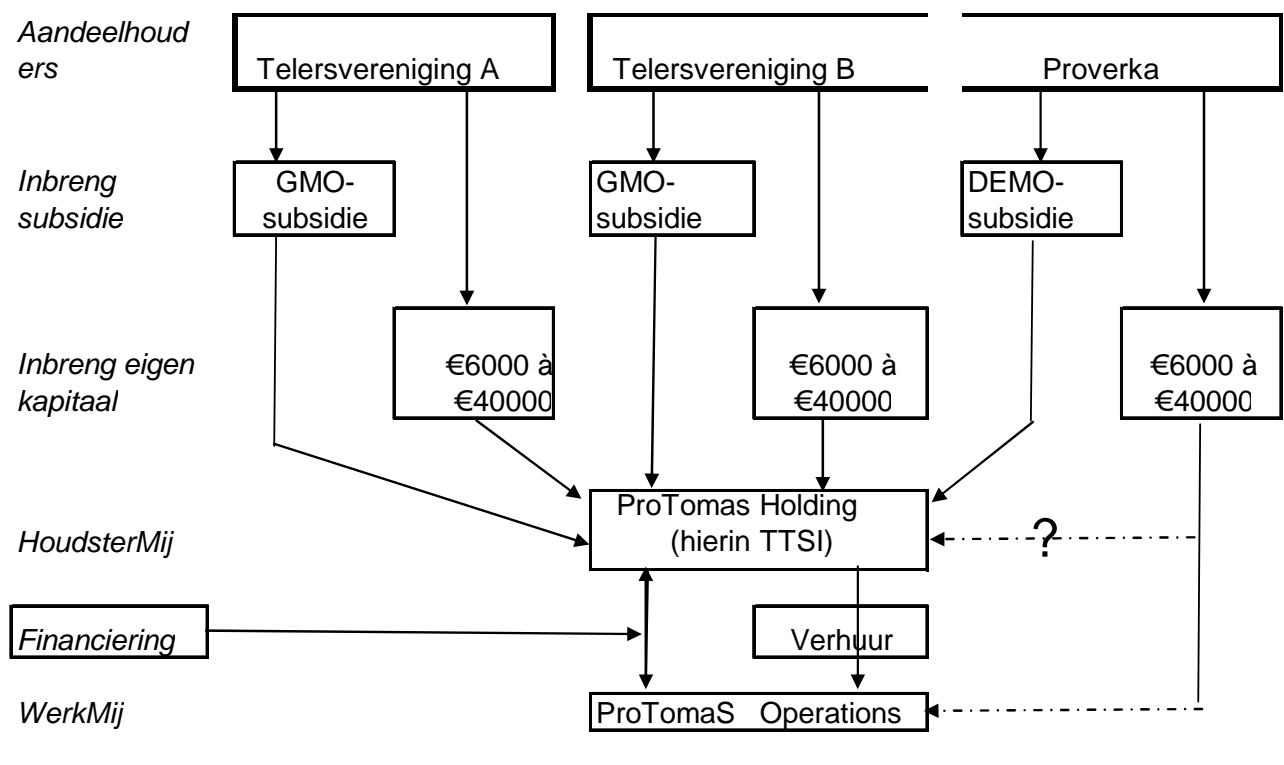
Het nieuwheidskarakter van de tomatensapactiviteit is een prima gelegenheid om dit in een landelijke samenwerkingsvorm te gieten, zoals bovengaand omschreven.

Het is voor de hand liggend dat de samenwerkingsvorm wordt gegoten in een BV, hier gemakshalve ProTomaS BV genoemd. De aandelen kunnen bijv. 50/50 tussen twee verpakkingstations verdeeld worden. Van belang is dat de deelnemende verpakkingstations hun GMO-mogelijkheden beschikbaar stellen opdat de GMO aanvraag naar rato van aandelen over beiden verdeeld kan worden.

Provalor's dochtermaatschappij Proverka, is bereid, onder voorwaarden, een belang te nemen gelijkwaardig aan dat van de andere aandeelhouders. Bij 3 aandeelhouders is een belang voor Proverka van bijvoorbeeld max 33,3% in het netto kapitaal na subsidies mogelijk.

Overigens mag dit belang dan niet ten nadele gaan van de subsidie mogelijkheden. Dit verdient nog speciale aandacht.

Mogelijk Aandeelhouders schema + inbreng

Voordelen van bovenstaand model:

1. ProTomaS Bv wordt een zelfstandige onderneming
2. Aandeelhouders behoeven slechts een minimum bedrag van max. €40.000 in te leggen
3. Aandeelhouders hoeven verplichtingen van ProTomaS BV niet mee te consolideren op eigen balans, waardoor eigen balans niet verzwakt wordt
4. Indien het voor GMO-gelden bezwaarlijk is dat Proverka in de holding deelneemt, kan Proverka geconditioneerd in de dochtermaatschappij ProTomaS Operations deelnemen

GMO effecten voor aandeelhouders

GMO heeft een maximum van 4,1% van de jaaromzet. Indien een aandeelhouder zijn GMO-budget max. verbruikt, zou dit een heroverweging van de geplande investeringen kunnen betekenen.

Overigens ook de omzet van ProTomaS BV komt, via haar aandeelhouders, voor GMO in aanmerking. Daardoor ontstaat de komende jaren meer GMO-ruimte en dit werkt dus voordelig uit naar de toekomst voor de aandeelhouders.

Mogelijke externe financiers TTSI-installatie

De externe financiering van de TTSI zou kunnen geschieden middels:

- Klassieke lening van bank
- Off-balance financiering via Financial of operational lease
- On-balance financiering via Financial of operational lease

Daar de TTSI transportabel is en Multi inzetbaar kan de installatie zeer waarschijnlijk voor off-balance financiering in aanmerking komen. Dit heeft voor ProTomaS BV een aantal aantrekkelijke elementen. In onderstaande conceptbalansen zijn off-balance als ook on-balance situaties meegenomen.

Criteria voor off-balance financiering zijn:

- Wie loopt het economisch risico
- Wie draagt risico waarde TTSI aan einde van de rit
- Er moet een service en maintenance contract bestaan voor vaste prijs per jaar
- Bij Midcap ondernemingen is lease termijn meestal 8 jaar

Bekende leasemaatschappijen voor Midcappers zijn:

- De Lage Landen Lease
- Amstel lease

Indien zou mogen blijken dat Lease financiering niet mogelijk is dan kan voor een normale financiering ook aan 'groene financiering' gedacht worden zoals:

- Triodos bank
- ASN-bank
- Rabo groen